

Research articles

Impacts on health and health care after flooding in Banprakue, Pralub Subdistrict, Muang District, Khon Kaen Province.

Chompoonuth Siriprohmpathara

Nurse, Senior Professional Level
Sirindhorn College of Public Health,
Khon Kaen Province

Bunlaeng Srisupun

Librarian,
Sirindhorn College of Public Health,
Khon Kaen Province

Anorach Yolou

Laboratorian,
Sirindhorn College of Public Health,
Khon Kaen Province

Abstract

Flooding is a disaster that may affect personal life. The purpose of this descriptive research was to explore the impact of flooding occurring on health and health care. The samples were those who lived in Mooh 16, Banprakue Village, Pralub subdistrict, Muang district, Khon Kaen Province. One-hundred and sixty participants took part in the study. The questionnaires were used for data collection including demographic data and health issues. The general health questionnaire (GHQ-12 Plus-R) was used to evaluate mental health problems. Data were collected between September- October 2011 and were analyzed as percentages, means and standard deviation. The majority of samples had systemic diseases such as diabetes, hypertension, heart disease, breast cancer and gastritis. One-hundred and twenty-nine (80.63%) drunk alcohol regularly. After flooding, the most common disease was Athlete's foot (0.62 %). The main result revealed that most of samples did not develop mental problems. Only 8.75% of participants had serious mental problems regarding isolation, paranoid, eating troubles and sleeping problems. When having a disease or health problems, most samples would go to see health professionals and received treatments at the health promotion hospitals and other hospitals. The first three supports that samples needed were the investment, consumer goods and places to live respectively.

Keywords: impacts on health; health care after flooding

บทความวิจัย (Research articles)

ผลกระทบด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพหลังน้ำท่วม บ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ชมพูนุท สิริพรหมภัทร

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

จังหวัดขอนแก่น

บรรเลง สีสุพรรณ

บรรณารักษ์

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

จังหวัดขอนแก่น

อโนราช โยเหลา

เจ้าพนักงานห้องปฏิบัติการ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

จังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตภายหลังการเกิดน้ำท่วม กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่ได้รับผลกระทบ ในบ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 160 คน แบบสอบถามที่ใช้มี 1 ชุด ประกอบด้วยส่วนของข้อมูลผลกระทบทางสุขภาพร่างกาย ผลกระทบทางสุขภาพจิต (GHQ-12 Plus-R) ผลกระทบด้านอื่นๆ และความช่วยเหลือที่ได้รับสถิติที่ใช้คือความถี่และร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบ มีโรคประจำตัว คือ โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน เป็นส่วนใหญ่น้อยส่วนโรคที่เกิดจากผลกระทบภายหลังน้ำท่วม มีเพียงโรคเดียวคือโรคน้ำกัดเท้า สำหรับผลกระทบด้านสุขภาพจิต พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาและพบกลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีความคิด แยกตัว หวาดผวา กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ทำงานไม่ได้ส่วนสิ่งที่ทุกครัวเรือนต้องการได้รับความช่วยเหลือคือ เงินลงทุนและเงินเยียวยาภายหลังน้ำลดนอกจากนี้ความช่วยเหลือด้านอื่นที่ต้องการอีกในหลายครัวเรือน คือ เครื่องอุปโภคบริโภค และ ที่อยู่อาศัยชั่วคราวขณะน้ำท่วม

คำสำคัญ : ผลกระทบด้านสุขภาพร่างกาย, ผลกระทบด้านสุขภาพจิต, น้ำท่วม

บทนำ

สถานการณ์น้ำท่วมในประเทศไทย พ.ศ. 2554 ถือเป็นภัยพิบัติครั้งที่รุนแรงที่สุด เนื่องจากปริมาณน้ำมีจำนวนมหาศาล ส่งผลให้ประชาชนได้รับผลกระทบจำนวนมาก ครอบคลุมเกือบทั่วประเทศ กระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง โดยมีพื้นที่ประสบภัยรวมทั้งหมด 64 จังหวัด มีผู้เสียชีวิต 562 ราย สูญหาย 2 ราย¹

จังหวัดขอนแก่นได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมครั้งนี้ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2554 สรุปลสถานการณ์อุทกภัยจังหวัดขอนแก่นในวันที่ 16 ตุลาคม 2554² พบพื้นที่วิกฤติ 9 อำเภอ 30 ตำบล 200 หมู่บ้าน 12,722 ครัวเรือน 44,856 คน ประกอบด้วยอำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอชนบท อำเภอบุธัน อำเภอมัญจาคีรี อำเภอน้ำพอง อำเภอบ้านไผ่ อำเภอบ้านแฮด อำเภอพระยืน และอำเภอหนองเรือ โดยมีการอพยพราษฎรใน 3 อำเภอ 6 ตำบล 19 หมู่บ้าน

จากสถานการณ์ดังกล่าววิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีบทบาทในการผลิตบุคลากรสาธารณสุข รวมทั้งบทบาทในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน จึงได้วางแผนศึกษาข้อมูลในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในครั้งนี้ โดยหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ได้จัดการเรียนการสอนบูรณาการกับรายวิชากฎหมายสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและนิติเวช ในเนื้อหาส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาสาธารณภัย และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการให้บริการวิชาการแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบครั้งนี้ด้วย คณะผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาถึงผลกระทบด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตภายหลังการเกิดน้ำท่วมที่บ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นอันจะเกิดประโยชน์แก่หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในการหามาตรการป้องกันและ

บรรเทาผลกระทบจากน้ำท่วมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพร่างกายของประชาชน บ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น หลังเกิดภาวะน้ำท่วม
2. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพจิตของประชาชน บ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นหลังเกิดภาวะน้ำท่วม

วัสดุและวิธีการ

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมตั้งแต่เดือนกันยายน – ตุลาคม 2554 ในพื้นที่วิกฤติบ้านพระค้อ หมู่ 16 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่าง คือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ตั้งแต่เดือนกันยายน – ตุลาคม 2554 ที่ตั้งอยู่ในบ้านพระค้อ หมู่ 16 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 160 คนสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposivesampling)

3. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 3 ส่วน โดยส่วนที่ 1 และ ส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้ปรับจากแบบสอบถามของ นางสาวศรีสกุล เขียนแหลมและคณะ³ ส่วนที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้ แบบประเมิน (GHQ-12 Plus-R) ของกรมสุขภาพจิต 4 ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยคำถามจำนวน 12 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลผลกระทบทางด้านร่างกายประกอบด้วยคำถาม จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลภาวะสุขภาพทางด้านจิตใจประกอบด้วยคำถาม จำนวน 27 ข้อ

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลกระทบด้านสุขภาพร่างกาย

พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว ได้แก่โรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 36.00 โรคเบาหวาน ร้อยละ 28.00 ส่วนการเจ็บป่วยระหว่างน้ำท่วมมีเพียงโรคน้ำกัดเท้าและได้เข้ารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลผลกระทบด้านสุขภาพ

ข้อมูลส่วนบุคคล	ร้อยละ (n)
1. โรคประจำตัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
ไม่มีโรคประจำตัว	84.38(135)
มีโรคประจำตัว ได้แก่	
ความดันโลหิตสูง	5.63(9)
เบาหวาน	4.38(7)
หัวใจ	0.63(1)
โรคไต	0.63(1)
โรคเมรังเด้านม	0.62(1)
โรคข้อเข่าเสื่อม	1.25(2)
โรคกระเพาะอาหาร	0.62(1)
ปวดหลัง	0.62(1)
ลำไส้อักเสบ	0.62(1)
วิงเวียนศีรษะ	0.62(1)
2. การมีyarับประทานอย่างต่อเนื่องในขณะที่น้ำท่วม	
ต่อเนื่อง	19.37(31)
ไม่เจ็บป่วย	80.63(129)

การได้รับความช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ครัวเรือนได้รับจากผลกระทบครั้งนี้พบว่าทุกครัวเรือนได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานตามลำดับ ดังนี้ โรงพยาบาลของรัฐบาลร้อยละ 45 เทศบาลตำบล ร้อยละ 28.12 และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 11.25 ส่วนสิ่งของที่ได้รับการสนับสนุนหลังน้ำท่วม ได้แก่ ข้าวสารอาหารแห้งมากที่สุด รองลงมาคือน้ำดื่ม น้ำใช้และยารักษาโรค คิดเป็นร้อยละ 90.63, 84.38, 80.63 ตามลำดับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในความช่วยเหลือระดับมาก ร้อยละ 95

และความต้องการที่ทุกครัวเรือนอยากให้ช่วยเหลือภายหลังน้ำท่วม คือ เงินลงทุนและเงินเยียวยาหลังน้ำลด นอกจากนั้น ครัวเรือนส่วนใหญ่ยังต้องการความช่วยเหลือด้านเครื่องอุปโภคบริโภค ร้อยละ 87.5 ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยชั่วคราว ขณะน้ำท่วมร้อยละ 81.25 และความช่วยเหลือด้านน้ำดื่ม น้ำใช้ ร้อยละ 75 สำหรับหน่วยงานที่ครัวเรือนต้องการได้รับความช่วยเหลือมากที่สุดได้แก่ เทศบาลตำบล ร้อยละ 42.5 รองลงมา คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 24.38 และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร้อยละ 15.63 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละ ของครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือ

ข้อมูล	ร้อยละ(n)
1. การได้รับความช่วยเหลือหลังน้ำท่วม	100.00 (160)
2. หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ	
โรงพยาบาลของรัฐบาล	45.00 (72)
เทศบาลตำบล	28.12 (45)
มูลนิธิ	5.00 (8)
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	11.25 (18)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	1.25 (2)
กรมพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์	9.38 (15)
3. สิ่งของที่ได้รับการสนับสนุนหลังน้ำท่วม	
ข้าวสารอาหารแห้ง	90.63 (145)
เงินเยียวยา เงินอุดหนุน เงินลงทุน	6.88 (11)
พันธุ์ข้าว	1.25 (2)
น้ำดื่ม, น้ำใช้	84.38 (135)
ทรายกั้นน้ำ	12.5 (20)
ยารักษาโรค	80.63 (129)
รองเท้าบูท	3.75 (6)
ส้วมสาธารณะ	6.25 (10)
ที่พักอาศัย(ชั่วคราว)	37.5 (10)
ถุงยังชีพ	0.63 (1)

4. ระดับความพึงพอใจในความช่วยเหลือ	
ระดับมาก	95.00 (152)
ระดับปานกลาง	5.00 (8)
5. สิ่งที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ	
พันธุ์ข้าว พันธุ์พืช	16.88 (27)
ซ่อมแซมบ้าน	26.25 (42)
เงินลงทุนและเงินเยียวยาหลังน้ำลด	100.00 (160)
มีเรือเข้าออกหมู่บ้านเพราะเรือไม่พอใช้บริการ	12.50 (20)
ที่อยู่อาศัยของวัว	0.63 (1)
น้ำดื่ม น้ำใช้	75.00 (120)
เครื่องอุปโภคบริโภค	87.5 (140)
ที่อยู่อาศัย (ชั่วคราว) ขณะน้ำท่วม	81.25 (130)
6. บุคคล/หน่วยงาน ที่ต้องการให้มาช่วยเหลือ	
เทศบาลตำบล	42.5 (68)
มูลนิธิ	4.38 (7)
กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	15.63 (20)
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	24.38 (39)
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	13.13 (21)
การปกครอง	1.86 (3)

ผลกระทบด้านสุขภาพจิต

ผลกระทบด้านสุขภาพจิตภายหลังภัยพิบัติพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนภาวะสุขภาพจิตหลังภัยพิบัติ ตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป (อาจจะมีปัญหาสุขภาพจิตหลังภัยพิบัติ) ร้อยละ 10.63 และกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนภาวะสุขภาพจิตหลังภัยพิบัติต่ำกว่า 5 คะแนน (ไม่มีปัญหาสุขภาพจิตหลังภัยพิบัติ) ร้อยละ 89.38 สำหรับคะแนนความเครียดหลังประสบภัยพิบัติ 1 เดือน ผู้ที่มีคะแนนตั้งแต่ 4 คะแนนขึ้นไป (อาจจะมีภาวะผิดปกติทางด้าน

จิตใจหลังประสบภัยพิบัติ) ร้อยละ 46.25 และผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่า 4 คะแนน (ไม่มีภาวะผิดปกติทางด้านจิตใจหลังประสบภัยพิบัติ) ร้อยละ 53.75 นอกจากนี้ยังพบ กลุ่มตัวอย่างมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและประกอบการทำงานตามปกติอย่างรุนแรง เช่น แยกตัว หวาดผวา กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ทำงานไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 8.75 และไม่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและประกอบการทำงานตามปกติอย่างรุนแรงร้อยละ 91.25 ดังแสดงในตารางที่ 3, 4 และ 5

ตารางที่ 3 ระดับผลกระทบด้านสุขภาพจิต

ระดับผลกระทบด้านสุขภาพจิต	ร้อยละ(n)
คะแนนตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป	10.63 (17)
คะแนนต่ำกว่า 5 คะแนน	89.38 (143)

ตารางที่ 4 ระดับความเครียดหลังประสบภัยพิบัติ 1 เดือน

ระดับความเครียด ภายหลังประสบภัยพิบัติ 1 เดือน	ร้อยละ (n)
คะแนนตั้งแต่ 4 คะแนนขึ้นไป	46.25 (74)
คะแนนต่ำกว่า 4 คะแนน	53.75 (86)

ตารางที่ 5 ผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและประกอบกรงานตามปกติอย่างรุนแรง

ข้อมูล	ร้อยละ(n)
มี	8.75(14)
ไม่มี	91.25(146)

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

ผลกระทบด้านสุขภาพร่างกาย

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นระหว่างน้ำท่วม คือโรคน้ำกัดเท้า ซึ่งโรคนี้กัดเท้าเป็นโรคผิวหนังชนิดหนึ่งที่สำคัญ มักเกิดในขณะน้ำท่วม สาเหตุเกิดจากการที่เท้าแช่อยู่ในน้ำเป็นเวลานานๆ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ที่อยู่ในพื้นที่น้ำท่วม มีโอกาสที่จะสัมผัสน้ำตลอดเวลา ทั้งจากแหล่งน้ำที่ท่วมขังอยู่รอบบริเวณบ้านและภายในตัวบ้านเอง⁵

ผลกระทบด้านสุขภาพจิตใจ

พบกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบ และมีบางส่วนมีความคิด แยกตัว หวาดผวา กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ทำงานไม่ได้ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสกุล เนียบแหลม และคณะ³ ซึ่งพบผลกระทบทางด้านจิตใจ คือมีอาการเครียด ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ เนื่องจากการไม่มีรายได้ สูญเสียทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบอาชีพ

การได้รับความช่วยเหลือ

พบว่า ครุฑเรือนได้รับการช่วยเหลือหลังน้ำท่วมจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น เทศบาลตำบล มูลนิธิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กรมพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น ส่วนความช่วยเหลือที่ครุฑเรือนต้องการ 3 ลำดับแรกได้แก่ เงินลงทุน และเงินเยียวยาหลังน้ำลดเครื่องอุปโภคบริโภค และที่อยู่อาศัยชั่วคราวขณะน้ำท่วม นอกจากนี้ยังต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในช่วงหลังน้ำท่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสกุล เนียบแหลม และคณะ³ ที่พบว่า

ขณะน้ำท่วมผู้ประสบภัยต้องการให้หน่วยราชการ เช่น เทศบาล โรงพยาบาล หน่วยงานสาธารณสุข มาให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหารน้ำดื่มและยารักษาโรคให้ทันทั่วถึงและทั่วถึงทุกบ้าน หลังน้ำท่วมต้องการเงินทุนช่วยเหลือในการซื้ออุปกรณ์ประกอบอาชีพเงินทดแทนพื้นที่สวน นา ไร่ ที่เสียหายและควรมีการขุดลอกท่อ ทางระบายน้ำ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน ในการปฏิบัติตนป้องกันและบรรเทาผลกระทบก่อน ระหว่างและหลังน้ำท่วม เพื่อลดความรุนแรงของภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหามาตรการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำท่วมโดยให้ชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมทั้งก่อน ระหว่างและหลังน้ำท่วม เพื่อให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วถึง ก่อนที่จะเกิดความเสียหายรุนแรง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการหามาตรการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำท่วม
2. ควรศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับเปรียบเทียบกันระหว่างก่อนน้ำท่วมขณะท่วมและภายหลังน้ำท่วม
3. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสบการณ์การดูแลตนเองของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ที่น้ำท่วมเป็นประจำในจังหวัดขอนแก่น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณวิทยาลัยการสาธารณสุข
สุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ทุนการทำวิจัย
ขอขอบคุณนางสาวศรีสกุล เญียบแหลม และคณะ
และกรมสุขภาพจิต ที่เป็นต้นฉบับแบบสอบถาม
และผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ขอขอบคุณ นายพิเชษ
คูหาทอง อาจารย์นวลจันทร์ เลิศศึกษากุล
นายสมทรง คูหาทอง ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.สมตระกูล ราศิริ
วิทยาลัยการสาธารณสุขสุขสิรินธรจังหวัดพิษณุโลก
ภญ.ดร.กมลนันทน์ ม่วงยิ้ม วิทยาลัยการสาธารณสุข
สิรินธรจังหวัดชลบุรี ทันตแพทย์วีระชาติ ยุทธชาวิทย์
ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะการเขียนบทความและ
ขอขอบคุณอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ที่ไม่ได้กล่าวนาม
ในที่นี้และคุณค่าอันพึงมีของงานวิจัยครั้งนี้ ขอมอบ
ให้บิดา มารดา ครอบครัว ครูอาจารย์ และลูกศิษย์
ทุกคน

เอกสารอ้างอิง

1. สถานการณ์น้ำท่วมในประเทศไทยปี 2554: [เข้าถึงเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2554]. เข้าถึงได้จาก: http://www.prd.go.th/ewt_news.php?nid=13994&filename=index5.
2. สถานการณ์น้ำท่วมจังหวัดขอนแก่น 2554: [เข้าถึงเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2554]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.stopdrink.com/index.php?modules=new&type=5>.
3. ศรีสกุล เญียบแหลม. *ผลกระทบอุทกภัยและแนวทางในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในเขตภูมิภาคตะวันออก.กรณีศึกษาจังหวัดจันทบุรี*. จันทบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า; 2551.
4. *กรมสุขภาพจิต ปี 2554*: [เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2554]. เข้าถึงได้จาก; <http://www.dmh.go.th/>
5. หมอชาวบ้าน. *โรคน้ำกัดเท้า* : [เข้าถึงเมื่อ 16 ธันวาคม 2558]. เข้าถึงได้จาก <http://www.doctor.or.th/article/detail/2751>